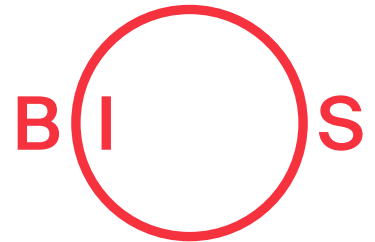

Asia: E 76/2022 vp Valtioneuvoston selvitys: Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) 2021/241 muuttamisesta elpymis- ja palautumissuunnitelmien REPowerEU-lukujen osalta sekä asetusten 2021/10160, 2021/2115, direktiivin 2003/87/EY ja päätöksen - KOM(2022) 231 muuttamisesta.

<https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Liiteasiakirja/Documents/EDK-2022-AK-33897.pdf>

Lausunnon pääsanomat:

- Suomen myönteinen kanta REPowerEU-suunnitelmaan varauksella, että EU:n 55-valmiuspaketin tavoitteita ja ilmastotavoitteita ei pitkällä aikavälillä vaaranneta, on BIOS-tutkimusyksikön mielestä perusteltu.
 - Toistaiseksi REPowerEU-suunnitelman rahoitus vaikuttaa pirstaleiselta eikä esitetyistä laskelmista käy ilmi, onko rahoitusvolyymi riittävä tarvittavien toimenpiteiden aikaansaamiseksi.
 - Nykyisessä tilanteessa Suomen kanta, jonka mukaan suunnitelman rahoitus on syytä toteuttaa pääasiassa olemassa olevan EU-rahoituksen puitteissa, jäsenvaltioiden päätösvaltaa rahoituksen uudelleenkohdentamisessa kunnioittaen, on perusteltu ja tukee EU-ohjelmien hyväksyttävyyttä jäsenvaltioissa jatkossa.
 - Lähitulevaisuudessa tarvitaan kuitenkin rohkeampia rahoitusratkaisuja, joiden valmistelu on aloitettava EU:ssa välittömästi. Seuraavien vastaavien suunnitelmien ja ohjelmien toimeenpano saattaa tulla eteen nopeasti ja rahoitustarpeet voivat olla mittavia.
 - EU-tasolla tarvitaan edelleen parempaa talous- ja investointipoliittista koordinaatiota, jotta tulevien vuosien siirtymäpolitiikka voisi saavuttaa sille asetetut tavoitteet.
-

Suomen kanta REPowerEU-suunnitelman rahoitukseen

Kiitämme mahdollisuudesta lausua eduskunnan talousvaliokunnalle Euroopan komission valmistelemasta REPowerEU-ohjelmasta ja sen rahoituksesta.

Suomen myönteinen kanta REPowerEU-suunnitelmaan varauksella, että EU:n 55-valmiuspaketin tavoitteita ja ilmastotavoitteita ei pitkällä aikavälillä vaaranneta, on BIOS-tutkimusyksikön mielestä perusteltu. Koska energiariippuvuuden katkaiseminen Venäjältä on tehtävä nopeasti, tässä tilanteessa on jokseenkin välttämätöntä turvautua toimenpiteisiin, jotka sinällään ovat pidemmän ajan päästövähennystavoitteiden vastaisia. Niiden osalta tulee varmistua siitä, että vihreää siirtymää tulevana vuosina viivyttyviä polkuriippuvuuksia ei synny ja toimenpiteistä aiheutuvaa takamatkaa kiritään umpeen kovemmillä päästötoimilla jatkossa.

BIOS-tutkimusyksikkö näkee, että toistaiseksi REPowerEU-suunnitelman rahoitus vaikuttaa pirstaleiselta eikä Euroopan komission esittämistä laskelmista käy selvästi ilmi, onko rahoitusvolyymi riittävä tarvittavien toimenpiteiden aikaansaamiseksi. Ylipäätään REPowerEU:n sisällöllinen koordinaatio vaikuttaa hajanaiselta, eikä ole helppoa saada kokonaiskuvaa siitä, mihin EU-maissa tulevana kuukausina tämän suunnitelman mukaisesti pyritään ja ennen kaikkea mitä on mahdollista tässä aikataulussa saavuttaa.

Ennen kaikkea REPowerEU-suunnitelman rahoituksen volyymia määrittää se, että Euroopan komissio esittää sen järjestämistä pääosin olemassa olevan EU-rahoituksen kautta – sitä uudelleen kohdentamalla ja käyttämättä jääneitä valtuuksia hyödyntämällä. Suomi pitää tätä hyvänä lähtökohtana, eikä halua laajentaa rahoitusta uusilla rahoitusvälineillä tai esimerkiksi päästökauppajärjestelmän periaatteita muuttamalla. Päästölupien hintojen tuleekin pidemmällä aikavälillä nousta tasaisesti ja jos rahoitukseen liittyvät erityistoimenpiteet estävät tämän tavoitteen saavuttamista, niitä ei tule toteuttaa.

Suomen kanta on yleisemminkin ymmärrettävä, sillä sovittujen rahoitus- ja ohjausmekanismien nopea muuttaminen tekee politiikan koordinaatiosta tempoilevaa ja rahoituskokonaisuudesta pirstaleisen. Suomi painottaa jäsenvaltioiden päätösvaltaa olemassa olevan rahoituksen uudelleenkohdentamisessa – sekä RFF-rahoituksessa että koheesiorahoituksessa. Myös tämä on hyvä periaate, joka tukee EU-ohjelmien hyväksyttävyyttä jäsenvaltioissa jatkossa.

EU-tasolla tarvitaan edelleen parempaa talous- ja investointipoliittista koordinaatiota, jotta tulevien vuosien siirtymäpolitiikka voisi saavuttaa sille asetetut tavoitteet. REPowerEU-suunnitelma ja sen toimeenpano on hyvä testi sille, missä EU:n päätöksenteossa tällä hetkellä siirtymäpolitiikan kentällä mennään. Vaikka tilanne on monesta näkökulmasta vakava ja tilanteen vakauttamiseksi tarvittavat toimenpiteet todennäköisesti ennennäkemättömän laajoja, jäsenvaltioissa suhtautuminen suunnitelman rahoitukseen on varsin konservatiivinen.

Jatkossa suhtautuminen uusiin rahoitusvälineisiin ja rahoituksen volyymin kasvattamiseen pitäisi olla kautta linjan myönteisempää, sillä uusia negatiivisia yllätyksiä siirtymäpolitiikan tiellä varmasti vielä nähdään. Jo nyt EU:ssa pitäisikin alkaa valmistella uusia rahoitusmekanismeja, jotka voidaan tarpeen tullen ottaa käyttöön seuraavien ohjelmien ja suunnitelmien toimeenpanemisen yhteydessä.

Esimerkiksi EU:n yhteisvelalla rahoitetut koordinoitut investointiohjelmat, joissa hankkeiden laatua ja kokonaisuuden johdonmukaisuutta valvotaan EU-komission sekä jäsenmaiden yhteistoiminnassa, voisivat olla tulevaisuudessa ratkaisu pirstaleisuuden vähentämiseksi. Sekä päätöksentekijöillä että kansalaisilla tulisi olla riittävästi tietoa siitä, mihin siirtymäpoliittisilla toimilla todella pyritään, mihin niillä pystytään ja miten ne suhteutuvat asetettuihin tavoitteisiin. Tällä hetkellä muun muassa kokonaiskoordinaation puutteiden vuoksi tietoa ei ole saatavilla likimainkaan tarpeeksi.

Kunnioitavasti,

BIOS-tutkimusyksikkö

Lisätietoja:

Ekonomisti, tutkija Jussi Ahokas

jussi.ahokas@bios.fi

044-9481484

BIOS on itsenäinen monitieteinen tutkimusyksikkö, joka tutkii ympäristö- ja resurssitekijöiden vaikutuksia suomalaiseen yhteiskuntaan – talouteen, politiikkaan, kulttuuriin – ja kehittää päättäjien ennakointikykyä. BIOS pyrkii tutkimustyöllään tukemaan ekologisen jälleenrakennuksen edellytyksiä Suomessa ja maailmassa.